

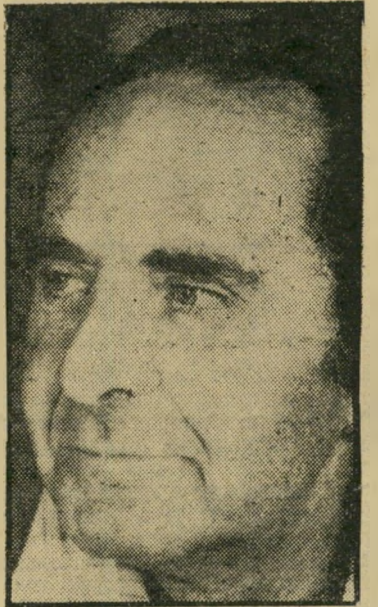
הפסטיבל בול הישראלי 79 * פרס נובל"למונוטוניות

* כריסטיאן זך ונתן מורגנשטרן * האנטישמיות בעת החדשה

פסטיבל

אינעל "נאבוקו"

בראשית היו אלה שריהחנינוך והתרבות זבולון המר, ונושאתכליו לענייני-תרבות. הגב' **לאה פורת**, שבישרו לעם היושב בציון, כי הפסטיבל-הישראלי לשנה זו יהיה בעל אופי יסודי-חניוני, דמיונו של כותב שורות אלה השתלבה, והוא ראה מיד בעיני רוחו באמפיתיאטרון של קיסריה את מחזותיו של **לורקה**, את יור-סריה

יעקב ביסטריצקי
תדמית תרבותית של מישור

שיהם של **אום-כולתום** ו**פאריד אל-אמר**, את מחזותיו הימיתוניים של **מרסל פאנוויל**, את ציוריו של **נחום גולמן** ושאר אמנויות בעלות השתקפות ימיתונית ברורה.

בדומה לדברים אחרים המאפיינים את ההנהלה התרבותית הנוכחית של מישור החינוך והתרבות, הרי שגם הכותרת הימיתונית הנ"ל רחוקה מהמציאות כרוחק מערב ממזרח-תיכון. התוצאה: בדומה ל-פסטיבל אשתדק, שצבר כישלונות והפיסדים כספיים, הרי שהפסטיבל הנוכחי עשוי להיות חזרה מדויקת על קודמות.

המסמר שעליו החליטו מארגני ואמרי-גני הפסטיבל את ייהם, הוא ייבוא של אופרת-הענק נאבוקו (נבוכדנצר) מאת **ג'וזפה ורדי**, וזאת, בעזרת מענקי-שטח בסך של 21.5 מיליון לירות ישראליות, מטעמה של ממשלת מערב-גרמניה, אשר מסיבות השמורות עימה רואה עצמה מופקדת על חיי התרבות של ישראל. הרושם הוא, כי בדומה לעסקי-תרבות אחרים,

מחור זה ניבא אשתדק את כישלונות האמנותי והכלכלי של הפסטיבל הישראלי, לישלון שאומת זוכה לקיתוני ביקורת מטעמה של העיתונות היומית, מבלי ש"הדבר השפיע, כחווה, על אדריכלי התרבות של מישור החינוך והתרבות, בכיוון שינוי אופי, מסרתו ומגמותיו של הפסטיבל הנ"ל.

סוחריו עסקני התרבות הגרמנים מן ה-גראנדיזיות, ולכן הם שוקדים על ייבוא של אופרות-ענק מגרמניה לישראל. לפני שלוש שנים ייבאו את משה ואהרן ל-**ארנולד שנברג**, בעוד שהשנה, מתוך אותם מניעים של רגשות-אשם, בשל שר-את יהדות אירופה, החליטו הנ"ל לייבא לנו אופרה העוסקת בשואה יהודית אחרת, שהתרחשה בתום בית-ראשון, וזאת בתיק-וזה, שאיש מהישראלים לא יבחין בדמיון שבין רבי-הטבחים ורבי-הטבחנים הנאצים.

בנוסף לתמיכתה העתירה של ממשלת מערב-גרמניה, תתווסף סובסידיה מטעם משרד-החינוך-והתרבות, וכל מושב בנאבוקו יסובסד ביותר מ-1250 ל"י (בעוד שהמחירים יהיו 100, 200 ו-300 ל"י). סיבסוד מופרז במיקצת, במדינה שחדלה באחרונה לסבסד את הלחם על ענייה.

את הסיבה העיקרית להידרדרותו של הפסטיבל הישראלי תולים באדם המכהן בשנתיים האחרונות כמנהל, **יעקב ביסטריצקי**, שבמשך יותר מ-30 שנה ניהל פסטיבלים, שנועדו לשמש את אדוני התרבות, בארץ מוצא, פולין. אך בארץ הגיע ביסטריצקי לכישלונות, שלעומתם מחזיריים כישלונותיו בגלות פולין.

מסתבר עוד, כי הפסטיבל הישראלי הפך למכשיר של תוספת סיבסוד למפעלי-תרבות קיימים, שנועדו לשתף עצמם בפסטיבל הנ"ל, בתוקף היותם גיתמכים, ולכן זוכה התיומורת הפיליהרמונית לסכום מיידי חד של 200 אלף לירות ישראליות תמורת שני קונצרטים. תיאטרון הבימה זוכה ל-סכום קרוב לסכום הנ"ל, עבור הרשות להציג את הדיבוק במיסגרת הפסטיבל הישראלי, ובדומה להם סוכסטים כספים שאר הגורמים התרבותיים המקומיים, המואלים להשתתף בפסטיבל הישראלי.

אלא שאין בכל אלה להסתיר את ה-עובדה האחת והיחידה, שאין לפסטיבל הישראלי מטרה תרבותית כלשהי. הוא אינו מביא מופעים תרבותיים חדשים, בול-טים ויוצא-דופן. הוא אינו מביא את הישגי התרבות הישראלית במשך השנה ש-חלפה מאז תם קודמו. אין לאדריכלי הפסטיבל הישראלי אידאולוגיה תרבותית כל-שהי, והם אוספים מתחת לשולחנות התרבות של אירופה פירורי מופעים, שלא שובצו בפסטיבלים אחרים הנערכים באירופה בעונה המקבילה. הפסטיבל הישראלי הינו שעטנ"ז תרבותי שאיש אינו נזקק לו, ואם מישור חפץ לראות את האופרה נאבוקו של ורדי, הרי עדיף יהיה אם מישור-החינוך והתרבות יסבסד ב-1250 ל"י את נסיעתם של שוחררי נאבוקו לברלין/בבל, מקום שם יוכלו לחזות באופרה האמורה. תדמיתו התרבותית של העם הישראלי, לא תיושע בעזרת הפסטיבל הישראלי במתכונתו הנוכחית, אמרגנית, מנהלית, ומתווי דרכו.

תרגום

סול בלו (פר)

"הטלפון מצלצל: פניו של בלו לוב-שים ריכוך, אחרי-כך הוא מחליק את ידו על שערו הדליל, הכפוף, ולפתע שם מין חיוך להאיר את פניו: נו, מה אני יכול לעשות? יורקו אותי לבית-הסוהר, טוב, אזלי יהיה לי יותר פנאי לעסוק כמה שאני באמת רוצה לו... נו, טוב, כן, אני רק מקווה שזה לא יעורר שערוריה עיי-

תונאית, ועוד ראיונות ופירסומים... שיחה זו ששמעתי איננה חלק מן הראיון, אך שמעו אינני מה ששמעו... אני מניחה שמדובר בתיכונה מישפסית שהגשיה נגדו (נגד 172) גרשתי השלישית, היא דורשת פיצויים על דמי מוונות שלא שילם לה תקופה ארוכה..." (מתוך ראיון עם סול בלו, שערך א. פוקס - "מעריב", 13.1.1978).

ישנה השקפה ביקורתית של הספרות, הטוענת בעקביות, כי רוב הסופרים כותבים או מחברים ספר אחד בנוסחים שרי-נים, תחת כותרות שונות, אם לקבל הנחה זו, ולצרף אליה הנחה אחרת, הטוענת כי הסופר **תומאס מאן** תיאר ברוב ספריו ויצירותיו את תהליך שקיעתו של המעמד הבורגני הגרמני - הרי שסביר לקבוע, כי הסופר האמריקאי ממוצא יהודי, **סול בלו**, מלאה את קוראיו מזה שנות דור בתיאור עלייתו של מעמד משלמי דמי-המונות האמריקאי, כמתואר בציטוט.

בימים אלה ראה אור בתרגום לעברית רומן נוסף פרי עטו של בלו, שבדור מה לגיבוריו האחרים, שתורגמו כבר לעברית, אף הוא לכוד באותו ג'ונגל פראי

סול בלו

גרשתי השלישית והפיצויים

של משלמי דמי-מונות. הגיבור התורן, מ-ראשוני דמויותיו של סול בלו, הוא **תומי וילהלם**, כימאי-סוכך הספר תפוס את היום. וילהלם הינו גיבור בלואי טיפוסי, שחייו מצויים בהידרדרות מתמדת. הוא בודד, אינו חי עם אשתו ובניו, מתגורר בבית-מלון, לא הרחק מאביו, תוך שהוא משחק עם עצמו, את המישיחק כיצד להפוך לאיוב מתוצרת-בית מבלי להתאמץ. ויל-הלם הנ"ל מגלה, כי החופש הינו משולל כל ערך, והאהבה ערך שמפריזים בחשי-בותו.

תפוס את היום ממחיש במאה וכמה עמודיו את שאמר על מחברו הסופר היהודי האמריקאי **נורמן מאליר**: "הוא, **סול בלו** (פר). מה שמצער למקרא הנוסח העברי של ספר זה, הוא התרגום המעולה של **אביב מלצר**, ש-מבוצו על ספר כל כך משעמם ובינוני.

* סול בלו - תפוס את היום; עב-רית: אביב מלצר; הוצאת אדם, ירו-שלים; 113 עמודים (כריכה רכה).

* ספריו של סול בלו סובלים מנטייתו לגדוש את המל של גיבוריו בבשורות פילוסופיות, שבסך-הכל אינן מעמיקות מעבר לצרכיו של הצרכן האמריקאי הממוצע. המסתפק בכותרות השמנות של עיי-תון הבוקר שלו.

כתבי-עת

ניקוי ראש

זה החל לפני כחמש שנים. המכון הישראלי לקולנוע פירסם את קולנוע 74 כתביעת עם יומרות מקיפות עולם, וניכ-של, השנה, במתכונת מגויינת פשוטה, נטולת-יומרות, הצליחו אנשי אותו מכון בפירסומו של עיתון ישראלי לקולנוע, שלמרות חסרונותיו, מצליח לשלב כהלכה את המתרחש בעולם הקולנועי עם העשייה המקומית בממלכה השביעית של האמנו-יות.

ארבעת הגיליונות של קולנוע במתכונתו הנוכחית * מביאים מכלול מרתק של הי-בטים על המתרחש בקולנוע הישראלי, כי-תעשייה וכאמנות. הדבר נעשה דרך מיב-חר של מאמרים, ביניהם: מודלים זרים בארץ מאת **יצחק בר-נר**; לשקף ביושר מציאות כאובה של **גידעין באכמן**, וסיד-רה תחת הכותרת מנחם בגין סופר-סטאר ובה רשימות מאת **רחל חלפי**, **שלומית טויב**, **יורם ברונובסקי** ואחרים. ראיון עם היוצר **איון מושנזון**, במאי רובה חוליות, ופירסום יומן של **דויד פרדוב**, ומאמר של **קסאי סמאק** על הקולנוע המצרי, תחת הכותרת קולנוע בצל הפי-רמיות מעידים על הנושאים האקטואליים, שבהם עוסק קולנוע.

בדומה לאנשי קולנוע בעולם הרחב, ש-אינם חוששים לחשוף את הקשר שבין עמי-דוניהם האישיות, פוליטיות ואמנותיות, הרי שזו מגמתו הבולטת של קולנוע. בחור-ברת הרביעית יוצא העורך **יעוד לבנון** ברשימה תחת הכותרת לפיד המהפך, שבה הוא מנתח את התהליך הקרוי בפיו ניקוי ראש בטלוויזיה. באותה חוברת מתארת **דליה קרפל** מעמד-חדש בקולנוע הישראלי, את המפיקים, והבמאי **ניסים דיון** מנתח את הסרט דומה לא דומה של **עוזי פריס**, תחת הכותרת אוטוביוגרפיה של מיתוו. קולנוע רצוף במדורי קבע, ובי-ניהם גם מדור של רכישות, מציאות ודורי-שים בענף הקולנוע הישראלי.

לסיכום ניתן לקבוע כי קולנוע הינו עיתון בעל פרופיל נמוך של יומרות, הי-מצליח הצלחה חסרת תקדים ביומרותו הי-עיקרית, שהיא התמקדות בעשייה ולא ב-היסטוריה. יש בכוחו של קולנוע לקרב את צרכני התרבות בארץ אל העשייה היומי-יומית של הקולנוע הישראלי.

שירה

הזך והצוהר

מירי ברוך, חוקרת שירה, פירסמה בימים אלה עיון יוצא-דופן בשיריו של המשורר **נתן זך**, תחת הכותרת הרומנטיקן המר... זך, הנחשב מזה שנות דור על הרביעיה המוליכה של השירה העברית החדשה (יחד עם יהודה עמיחי, דליה רביקוביץ ודויד אבידן), מוצג בי-סיפורה של מירי ברוך, מזווית בלתי-ימיר

* קולנוע - עיתון ישראלי לקולנוע; בהוצאת המכון הישראלי לקולנוע; בערי-כת יעוד לבנון; גיליונות 1, 2, 3, 4.

* מירי ברוך - הרומנטיקן המר - עיון בשיריו של נתן זך; הוצאת אל"ף; 142 עמודים כריכה קשה).